

KKR

NORDJYLLAND

Udviklingsstrategi

1. januar

2014

Udviklingsstrategien er en del af den samlede rammeaftale for det specialiserede socialområde og specialundervisning. Rammeaftalen omfatter de nordjyske kommuner og Region Nordjylland.

Udviklingsstrategi
Rammeaftale 2014
Nordjylland

Udviklingsstrategi 2014

Indhold

1. Indledning	1
2. Politiske visioner for det specialiserede social- og specialundervisningsområde	2
3. Hovedtendenser på specialundervisningsområdet	2
3.1. Center for Døvblindhed og Høretab samt Institut for Syn og Hørelse	2
3.2. Taleinstituttet	2
4. Hovedtendenser på det specialiserede socialområde	3
4.1. Udviklingen i efterspørgslen efter tilbud/pladser	3
4.2. Udviklingen i kapaciteten i tilbud/pladser.....	4
4.3. Udviklingen i forhold til de forskellige målgrupper	4
5. Fokusområder	7
5.1. Udpegning af fokusområder for udviklingsstrategi 2014.....	7
5.1.1. Godkendelse og tilsyn (ministeremne 2014).....	7
5.1.2. Kvalitet i fokus (videreført fra udviklingsstrategi 2013)	7
5.1.3. Udviklingen af en fælles samarbejdsstrategi (videreført fra udviklingsstrategi 2013)	8
5.2. Afrapportering af fokusområderne fra udviklingsstrategi 2013	8
5.2.1. Familieplejeanbringelser (ministeremne 2013)	8
5.2.2. Hjerneskadeområdet.....	9
5.2.3. ADHD/autismeområdet.....	9
6. Status for særlige tilbudstyper	10
6.1. Børnehus Nord	10
6.2. Fælles samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere i Nordjylland.....	11
6.3. Botilbud med over 100 pladser	11
6.4. Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger	11
6.4.1. Lands- og landsdelsdækkende tilbud	12
6.4.2. Sikrede afdelinger.....	12

Bilagsoversigt

Bilag 1: Oversigt over kommunernes indmeldinger til Udviklingsstrategien 2014

Bilag 2: Oversigt over driftsherreindmeldinger

Bilag 3: Status på udviklingsplan for Sødisebakke

Bilag 4: Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger: opgørelse af kapacitet og belægning samt behov og efterspørgsel

Bilag 5: Oversigt over tilbudsviften i Nordjylland på baggrund af udtræk fra Tilbudsportalen (bilaget foreligger kun elektronisk, kan ses på www.rammeaftalernord.dk)

1. Indledning

Kommunerne har siden 2011 haft ansvaret for koordineringen af det specialiserede socialområde, og siden 2012 også for specialundervisningsområdet. Koordineringen af områderne indebærer ansvaret for at udarbejde en årlig rammeaftale. Rammeaftalen er et redskab for kommunalbestyrelserne i regionerne til på tværs at styre den faglige udvikling, kapacitet og økonomi på områderne.

Formålet med rammeaftalen er mere specifikt,

- at sikre og styre den faglige udvikling af tilbuddene på tværs af kommunegrænser, så alle kommuner til stadighed er i stand til at tilbyde de rigtige tilbud af høj kvalitet også til små målgrupper og målgrupper med komplicerede problemer
- at skabe synlighed og gennemsækelighed om kapacitet, behov for pladser samt takst- og udgiftsudvikling, og
- at sikre koordinering og udvikling af nye tilbud særligt til små målgrupper og målgrupper med komplicerede problemer, så ekspertise og ressourcer på særlige områder anvendes hensigtsmæssigt
- at regulere regionernes forsyningspligt

Rammeaftalen skal bestå af to dele - dels en udviklingsstrategi, dels en kapacitets- og økonomistyringsdel (styringsaftalen). Vedtagelsen af udviklingsstrategien og styringsaftalen er tidsmæssigt adskilte, men skal indholdsmæssigt spille sammen. Udviklingsstrategien skal fastlægges senest den 1. juni, mens fristen for indgåelse af rammeaftalens styringsdel er den 15. oktober.

Udviklingsstrategien har fokus på den faglige udvikling i eksisterende tilbud, samt på behovet for nye tilbud. Af udviklingsstrategien fremgår kommunernes ændringer i forbrug af pladser, samt et overblik over, hvilke foranstaltninger som kommunerne har etableret eller planlægger at etablere, som kan have betydning for planlægning og udvikling af tilbud på det sociale område. I udviklingsstrategien fastlægges desuden de fokusområder, som de nordjyske kommuner og Region Nordjylland ønsker at arbejde særligt med, samt det årlige tema, som Socialministeren udmelder for området.

Udviklingsstrategien er blevet udarbejdet gennem konkrete input fra kommunerne¹, Region Nordjylland, faglige netværk, dialogmøder med politiske udvalg, brugerorganisationer og forvaltninger samt drøftelser i Den Administrative Styregruppe for social- og specialundervisningsområdet.

Et vigtigt element i rammeaftalen er at sikre, at der altid er de rigtige tilbud til en omkostningseffektiv pris. For at løfte denne opgave, er det afgørende, at såvel kommunerne som regionen orienterer om evt. ændringer til rammeaftalen så tidligt som muligt.

Det skal tilstræbes, at større ændringer indmeldes indenfor årshjulets rammer, men såfremt en kommune eller Region Nordjylland i særlige tilfælde foretager en større ændring udenfor årshjulet, skal de øvrige kommuner og Region Nordjylland orienteres så tidligt som muligt – og senest, når beslutningen er truffet. Rammeaftalen

¹ Der er til udviklingsstrategi 2014 modtaget input fra 10 af de 11 kommuner. Rebild kommune har meddelt, at man på tidspunktet for udarbejdelsen af udviklingsstrategien ikke har et tilstrækkeligt grundlag at basere en indmelding på grundet en igangværende sagsgenopretningsproces.

er rammen for samarbejde og dialog, og det er således afgørende, at der udvises rettidig omhu både som driftsherre og myndighed.

2. Politiske visioner for det specialiserede social- og specialundervisningsområde

Kommunernes politiske visioner for det specialiserede social- og specialundervisningsområde er gennemgående kendetegnet ved at have fokus på:

- Nærhed i form af en indsats i nærmiljøet
- Inklusion i alment systemet
- En sammenhængende og helhedsorienteret indsats
- Forebyggelse i form af tidlig indsats

Indmeldingerne tegner et tydeligt billede af en fælles strategi om at orientere sig mod de nære og innovative løsninger for borgerne i de enkelte kommuner, men samtidig sikre, at de nødvendige højt specialiserede tilbud til især små målgrupper fastholdes og udvikles.

Der udtrykkes fra kommunal side ønske om stor fleksibilitet i de eksisterende tilbud, så der i videst mulige omfang er adgang til individualiserede og graduerede ydelser. I forhold til den faglige kvalitetsudvikling lægges der vægt på en mestrings- og rehabiliteringsstrategi, hvor fokus er på udviklingen af borgers kompetencer i forhold til fastsatte mål.

3. Hovedtendenser på specialundervisningsområdet

Rammeaftalen har på specialundervisningsområdet hidtil alene omfattet Region Nordjyllands tilbud på området. Det drejede sig i sidste års rammeaftale om tre tilbud, nemlig:

- Center for Døvblindhed og Høretab
- Institut for Syn og Hørelse
- Taleinstituttet

I det følgende beskrives kort hovedtendensen i kommunernes efterspørgsel efter ydelserne på disse tre tilbud, samt det udviklingsbehov, som efterspørgselsmønstret giver anledning.

3.1. Center for Døvblindhed og Høretab samt Institut for Syn og Hørelse

De nordjyske kommuner har i forbindelse med udviklingsstrategiens udarbejdelse tilkendegivet forventning om uændret efterspørgsel i 2014 efter ydelserne på Center for Døvblindhed og Høretab samt Institut for Syn og Hørelse. Der vurderes på den baggrund ikke at være væsentlige ændrings-/udviklingsbehov.

3.2. Taleinstituttet

Kommunerne har siden kommunalreformen gradvist hjemtaget en række opgaver fra Taleinstituttet. Omfanget har varieret fra kommune til kommune, men den samlede effekt har været, at driftsgrundlaget for Taleinstituttets aktiviteter er blevet reduceret med ca. 20 pct. fra 2008 til 2012. Der blev som led i indmeldingerne til sidste års rammeaftale varslet yderligere hjemtagelser af opgaver til kommunerne.

Region Nordjylland konstaterede på den baggrund, med afsæt i vilkår om fuld takstfinansiering uden sikkerhed om fremtidig efterspørgsel, at driftsgrundlaget for Taleinstituttet var usikkert. Det blev derfor aftalt, at der i løbet af andet halvår af 2012 skulle indgås en aftale om de fremtidige vilkår for Taleinstituttets virke. Processen i 2012 førte imidlertid ikke til en aftale, men afdækkede i stedet udfordringer med at forene kommunernes ønsker til den fremtidige opgavevaretagelse med det, Region Nordjylland, ved en præmis om videreførelse af hidtidige vilkår, fandt realiserbart i forhold til at kunne drive et bæredygtigt højt specialiseret tilbud på Taleinstituttet.

I drøftelserne af udviklingsstrategien for 2014 har Aalborg kommune tilkendegivet, at man ønsker at overtage Taleinstituttet. Aalborg Kommune kan som beliggenhedskommune overtage Taleinstituttet i henhold til § 7 d i lov om specialundervisning for voksne.

Tilkendegivelsen er, på opfordring fra de nordjyske kommuner, givet med den hensigt, at Aalborg Kommune overtager Taleinstituttets samlede tilbud, og stiller det til rådighed for de øvrige kommuner i region Nordjylland. De nærmere vilkår herfor fastsættes ved indgåelsen af rammeaftalens styringsaftale, heraf vil fremgå at betalingsmodellen sammensættes som en kombination af takst og abonnement.

4. Hovedtendenser på det specialiserede socialområde

Kommunerne indberetter hvert år - som et fast led i udarbejdelsen af rammeaftalen – deres vurderinger af behov og udviklingstendenser i forhold til målgrupperne på det specialiserede socialområde og de tilbudstyper, der er omfattet af rammeaftalen. Kommunernes indberetninger er selvsagt baseret på skøn, da de vedrører en udvikling, som ligger et år frem i tiden – samtidig indebærer forskelle i kommunernes demografiske sammensætning. Der vil derfor altid være en forventelig forskel i de enkelte kommuners oplevelser og vurderinger af behovene, kapaciteten og udviklingstendenserne på området². En nærmere analyse af kommunernes indberetninger gør det dog muligt at udlede visse hovedtendenser for udviklingen, som vil blive beskrevet i det følgende.

4.1. Udviklingen i efterspørgslen efter tilbud/pladser

Kommunernes indberetninger om deres forventede forbrug i 2014 af tilbuddene under rammeaftalen viser, at kun få kommuner venter et øget forbrug af de sociale tilbud.

For socialområdet gælder, at halvdelen af kommunerne melder, at man ingen ændringer forudser i forbruget. Meldingerne fra den anden halvdel af kommunerne er mere blandede - med forventninger om faldende pladsbehov til nogen målgrupper og stigende behov til visse andre. Det varierer, hvilke målgrupper, der konkret peges på, men tendensen er, at de målgrupper, hvor der forventes et stigende behov, har en betydeligt mindre volumen, end de, hvor der ventes et faldende pladsbehov.

² Kommunernes respektive indmeldinger er samlet i et baggrundsnotat, der er vedlagt som udviklingsstrategiens bilag 2, og desuden er tilgængelig på hjemmesiden www.rammeaftalernord.dk

De kommuner, der venter et faldende forbrug begrundet det først og fremmest med udviklingen i egne tilbud. Der henvises desuden mere principielt til, at et generelt øget inklusionsfokus forventes at indebærer en vis omlægning fra døgn- til dagtilbud.

Billedet af, at der helt overordnet vil være en – moderat – faldende efterspørgsel efter pladser omfattet af rammeaftalen, understøttes også af kommunernes indmeldinger om udviklingen i egne tilbud. Kommunerne er blevet bedt om at indberette, hvis man inden for de seneste 2 år har nyoprettet egne tilbud eller at planlægger at gøre det indenfor de kommende 2 år – dvs. tilbud, der ikke er omfattet af rammeaftalen, og hvor adgangen som udgangspunkt er forbeholdt kommunens egne borgere. Her har alle kommuner bortset fra to (Morsø og Læsø) meldt, at man har etableret nye tilbud, og de fleste af kommunerne har også planer om yderligere oprettelser de kommende år. Det er forskellige typer af tilbud, som de enkelte kommuner har valgt at oprette, men det overordnede billede er klart: de politiske prioriteter om at prioritere nærhed i tilbudsviften følges i væsentlig omfang op af en lokal kapacitetsudvidelse og en massiv ombygning og modernisering af eksisterende tilbud.

4.2. Udviklingen i kapaciteten i tilbud/pladser

Vendes blikket fra kommunernes efterspørgsel til rammeaftalens udbudside - den kapacitet, som planlægges udbudt – så tegner der sig i det store hele et billede af status quo. Der er således kun planlagt få ændringer i kapaciteten i forhold til de tilbud, der er omfattet af rammeaftalen for 2013. Region Nordjylland har ingen indmeldinger om ændringer i kapaciteten i 2014. For så vidt angår de kommunale driftsherrer, er Aalborg Kommune den eneste, der har varslet kapacitetsændringer.

Aalborg Kommune varsler konkret, at man ønsker at trække to botilbud til sindslidende (hhv. Restrup Kærvej og Sandtuevej) ud af rammeaftalen, da tilbuddene begge har ledig kapacitet, og ikke benyttes af de øvrige kommuner. Aalborg Kommune melder på et andet område om en mulig kapacitetsudvidelse i 2014, idet man har tentative planer om at oprette et nyt tilbud til udviklingshæmmede misbrugere, samt udvide et eksisterende botilbud for udviklingshæmmede med 6 pladser.

Sammenholdes rammeaftalens udbuds- og efterspørgselssiden er billedet dermed, at der planlægges udbudt stort set uændret kapacitet, mens der samlet set ventes en let vigende kommunal efterspørgsel efter tilbuddene under rammeaftalen. I den udstrækning forventningerne realiseres, vil der derfor være risiko for overkapacitet.

Kommunerne og regionen er konkret blevet bedt om at vurdere, om de oplever over- eller underkapacitet på området. Der er konkret blevet spurgt, om de oplever problemstillinger med enten tomme pladser eller ventelister. Tilbagemeldingerne her indikerer også, at problemer med overkapacitet er mest udbredt. Der er således ingen, der melder om problemer med venteliste, hvorimod fire kommuner oplyser, at man enten har eller forudser at få problemer med tomme pladser.

4.3. Udviklingen i forhold til de forskellige målgrupper

I de foregående afsnit om udviklingen i forbrug og kapacitet er det de samlede ændringer under ét, der er beskrevet, uden skelen til, at der kan være væsentlige forskelle i udviklingen alt efter hvilke målgruppe, der konkret er tale om.

I de følgende afsnit ses der derfor nærmere på, hvordan de kommunale tilbagemeldinger fordeler sig i forhold til de forskellige målgrupper. Gennemgangen underbygger et billede af, at kommunerne prioriterer at opbygge egne tilbud til de største målgrupper, og fortrinsvis efterspørger tilbud udenfor egne rækker til specialer med lille volumen.

Målgrupperne for den specialiserede socialindsats er helt overordnet:

- psykisk handicappede (borgere med en psykisk funktionsnedsættelse)
 - fx udviklingshæmning, udviklingsforstyrrelse (herunder ADHD og autismespektrumforstyrrelser), sindslidelse, hjerneskade
- fysisk handicappede (borgere med en fysisk funktionsnedsættelse)
 - fx hørenedsættelse, synsnedsættelse, døvblindhed, mobilitetsnedsættelse
- socialt udsatte
 - fx misbrug, hjemløshed, overgreb

Voksne med psykiske handicap

Inden for psykiatriområdet retter den største kommunale efterspørgsel efter tilbud uden for egne rækker sig til specialiserede tilbud med forholdsvis lille målgruppe. Det gælder eksempelvis borgere med dobbelt-/trippeldiagnoser og udadreagerende adfærd, eller tilbud til demente eller domfældte udviklingshæmmede med udadreagerende adfærd.

Kommunerne udtrykker også en vis efterspørgsel efter tilbud til borgere med erhvervet hjerneskade, om end der på dette område er stor spredning i kommunernes indmeldinger. Der er således to kommuner, der forventer et stigende behov efter dag- og døgnpladser på området, mens to andre kommuner venter et faldende behov. Cirka halvdelen af kommunerne tilkendegiver imidlertid, at man fremadrettet fortsat vil efterspørge specialiserede tilbud uden for kommunen til borgere med erhvervet hjerneskade. Det bemærkes i den forbindelse, at Frederikshavn har oprettet et center med 24 pladser (SenhjerneskadeCenter Nord), der forventes indmeldt under rammeaftalen for 2015.

Til gengæld melder flere kommuner om et faldende behov efter tilbud under rammeaftalen til udviklingshæmmede og til sindslidende. Også i forhold til borgere med udviklingsforstyrrelser er der tendens til faldende kommunal efterspørgsel, om end ikke helt så udtalt.

For så vidt angår udviklingen i forhold til borgere med udviklingsforstyrrelser rapporterer flere kommuner om et stigende antal borgere med ADHD eller autisme, men i forhold til kapaciteten på området melder de fleste kommuner om enten uændret eller faldende efterspørgsel efter pladserne under rammeaftalen. Konkret melder tre kommuner (Brønderslev, Hjørring, Vesthimmerland), at de forventer et faldende behov efter de nugældende pladser som følge af udviklingen i egne tilbud. Desuden oplyser Frederikshavn, at man afsøger muligheden for selv at oprette opgangsfællesskaber til borgere fra målgruppen. Kun én kommune (Aalborg) forventer at øge sin brug af pladserne under rammeaftalen. Det bemærkes i den forbindelse, at Aalborg Kommune selv er driftsherre på mange af tilbuddene.

Voksne med fysiske handicap

Der er generelt få indmeldinger vedrørende behovene for tilbud til borgere med fysiske handicap, men flere kommuner fremhæver eksplicit deres fortsatte behov for at kunne trække på tilbud til døve og døvblinde, og to kommuner vurderer, at de vil få et stigende behov for pladser til døvblinde.

Socialt udsatte voksne

Kommunernes indmeldinger vedrørende socialt udsatte voksne har primært fokus på behovet for tilbud til de hårdest ramte misbrugere.

De fleste kommuner har udbyggede ambulante misbrugstilbud, hvorimod der i Nordjylland ingen offentlige døgnbehandlingstilbud er til stof- eller alkoholmisbrugere. To kommuner (Aalborg og Frederikshavn) melder på den baggrund om stigende behov for døgntilbud til voksne misbrugere, mens én kommune (Brønderslev) melder om en fortsat efterspørgsel efter afgangstilbud.

Flere kommuner efterspørger desuden tilbud, der kan håndtere borgere med dobbelt/tripbelbelastninger (jf. afsnittet om borgere med psykiske handicap ovenfor), og fremhæver i den forbindelse, at misbrug meget ofte udgør én af belastningerne.

På hjemløse/forsorgsområdet fremhæver flere kommuner (Brønderslev, Frederikshavn, Hjørring) forsorgshjemmene som et specialiseret tilbud, som man også fremadrettet vil efterspørge ud af kommunen.

Børne- og ungeområdet

Kommunernes tilbagemeldinger om, hvor de særligt oplever nye målgrupper og problemstillinger, har i stort omfang fokus på ungeområdet.

Indmeldingerne indikerer, at der kan være behov for nye tilbud til unge med svært misbrug. Der efterspørges konkret tilbud om afgang/afgiftning, som er specifikt målrettet unge, da der opleves et stigende behov, og det samtidig vurderes, at de fleste nuværende tilbud er målrettet en ældre målgruppe.

Sindslidende unge udgør et andet indsatsområde, hvor der er stor kommunal fokus. Godt halvdelen af kommunerne vurderer, at der er brug for nye tilbud eller et kompetenceløft på dette område. Flere fremhæver, at man oplever en stigning af unge med dobbeltbelastninger – ofte kombinationer af misbrug og et psykisk handicap – og at det kan være vanskeligt at finde de rigtige tilbud til disse unge indenfor de eksisterende rammer. Målgruppen omfatter eksempelvis sent udviklede eller omsorgssvigtede unge med misbrug, eller unge med en sindslidelse, selvskadende adfærd og et misbrug.

I forhold til efterspørgslen efter de eksisterende tilbud under rammeaftalen til børn/unge melder kun en enkelt kommune, at man forventer væsentlige ændringer i forhold til sit hidtidige behov. Det drejer sig om Aalborg, der forventer et faldende behov for døgntilbud til udsatte børn/unge og til unge med erhvervet hjerneskade. Forventningen begrundes med et øget fokus på inklusion og anvendelse af plejefamilier og netværkspleje.

Region Nordjylland planlægger som led i udviklingsstrategien for Specialbørnehjemmene at undersøge muligheden for at etablere et nyt specialbørnehjem som erstatning for det nuværende specialbørnehjem

Nygården, hvor aldersgrænsen kan gå op til 23 år. Undersøgelsen sker i samarbejde med kommunerne i den nordlige del af regionen.

5. Fokusområder

Et væsentligt formål med udviklingsstrategien er at fastsætte, hvilke temaer, der i det kommende år skal sættes særligt fokus på i det tværkommunale og regionale samarbejde under rammeaftalen. Valget af fokusområder skal afspejle de udviklingstendenser, som kommunerne oplever på området. Derudover har Social- og Integrationsministeren mulighed for at udmelde et centralt tema til at indgå i strategien.

Arbejdet med de udvalgte fokusområder for udviklingsstrategien påbegyndes umiddelbart efter udviklingsstrategiens vedtagelse med henblik på afrapportering i 1. kvartal året efter med henblik på udmøntning af anbefalingerne.

5.1. Udpegning af fokusområder for udviklingsstrategi 2014

I udviklingsstrategien for 2014 fastlægges i alt tre temaer, som de nordjyske kommuner og Region Nordjylland vil arbejde særligt med det kommende år.

Som nyt ministeremne har Social- og Integrationsministeren udmeldt emnet "Godkendelse og tilsyn". De to andre temaer er emner, der bliver videreført uændret fra sidste udviklingsstrategi – det drejer sig om "Udviklingen af en fælles samarbejdsstrategi" samt "Kvalitet i fokus".

5.1.1. Godkendelse og tilsyn (ministeremne 2014)

Ministeren benytter i år adgangen til at udmelde "godkendelse og tilsyn" som særligt tema til rammeaftalerne. Baggrunden er reformen af tilsynsområdet, der indebærer, at der skal etableres fem nye socialtilsyn til at føre det generelle tilsyn med de kommunale, regionale og private tilbud og plejefamilier.

Ministeren fremhæver, at den nye tilsynsmodel forudsætter et løbende samarbejde om tilsynsopgaven på tværs af kommune- og regionsgrænser, og at godkendelses- og tilsynsområdet fremover vil blive et fast tema i rammeaftalerne. Ministeren anmoder derfor de involverede parter om at indlede drøftelserne af, hvordan det fremtidige samarbejde om opgaven mest hensigtsmæssigt kan tilrettelægges, så der tages hensyn til både kommuner, regioner og private som driftsherre, til kommunerne som købere af pladser i tilbuddene og til, at socialtilsynet kan udfylde den rolle, som de får efter loven.

I Nordjylland er der på den baggrund udarbejdet et kommissorium og nedsat en arbejdsgruppe, der skal udarbejde forslag til en tilsynspolitik for det gode tilsyn. Tilsynspolitikken skal beskrive principper, som kan understøtte samarbejdet mellem tilsynsenheden og kommunerne/regionen, herunder principper for dialog, åbenhed, samarbejde samt gensidig forståelse for kommunernes forskellige roller og behov.

Hjørring kommune, der er udpeget til at løfte opgaven som socialtilsyn i Nordjylland, varetager formandskabet for arbejdsgruppen.

5.1.2. Kvalitet i fokus (videreført fra udviklingsstrategi 2013)

Der har i regi af rammeaftalen været fokus på at arbejde med den Faglige Kvalitets Oplysning (FKO). Modellen er et dokumentationsredskab som også kan være med til at understøtte Voksenudredningsmetoden (VUM) på udførersiden. Der arbejdes også i regi af rammeaftalen med at

udbrede viden og erfaringer med VUM viden. Arbejdet med kvalitet videreføres fra udviklingsstrategi 2013 til 2014, i det der fortsat er behov for at have et fælles fokus på harmonisering af dokumentation på tværs af tilbuddene, på dokumentation af effekten af indsatsen, og på at få et fælles dialogværktøj mellem borger, udfører og myndighed. Dette er alle elementer i FKO. Der planlægges i 2013 et temamøde for medarbejdere og ledere i de nordjyske kommuner og region, hvor fokus vil være på VUM og FKO.

5.1.3. Udviklingen af en fælles samarbejdsstrategi (videreført fra udviklingsstrategi 2013)

Det blev i sidste års rammeaftale besluttet at sætte fokus på at få en fælles strategi for, hvad kommunerne og regionen i særlig grad skal samarbejde om – herunder om nogle områder er så specialiserede, at de skal sikres gennem et mere forpligtende strategisk samarbejde end hidtil.

Den nedsatte arbejdsgruppe har det forgangne år gennemført en kortlægning af alle de sociale tilbud, som er i regionen, samt udarbejdet en samlet oversigt over de tilbud, som kommunerne via en rundspørgen har udpeget som særligt uerstattelige.

Arbejdsgruppens arbejde blev præsenteret ved et politisk dialogmøde afholdt af KKR den 4. december 2012 med bred deltagelse fra kommunerne og regionen. Præsentationen dannede grundlag for en politisk drøftelse, der gav arbejdsgruppen anledning til at udarbejde et forslag til revideret kommissorium. Fokus for det kommende arbejde er at udarbejde et baggrunds-/inspirationskatalog over handlemuligheder, der kan tjene som platform for, at der politisk kan fastlægges en strategi for det fremtidige samarbejde omkring opretholdelsen af specialiserede tilbud i Nordjylland.

Arbejdet med at udvikle en fælles samarbejdsstrategi videreføres på den baggrund som fokusområde i udviklingsstrategi 2014.

5.2. Afrapportering af fokusområderne fra udviklingsstrategi 2013

I den udviklingsstrategi, der blev vedtaget sidste år (udviklingsstrategi 2013) blev der i alt udpeget fem fokusområder. Som ovenfor beskrevet videreføres to af emnerne i indeværende udviklingsstrategi, mens de øvrige tre emner er blevet afsluttet. Det drejer sig om:

- Familieplejebringelser (ministeremnet i udviklingsstrategien for 2013)
- Hjerneskeområdet
- ADHD/autismeområdet

I det følgende resumeres kort de afrapporteringer, der er blevet udarbejdet for de tre fokusområder, der er blevet afsluttet i det forgangne år.

5.2.1. Familieplejebringelser (ministeremne 2013)

Social- og Integrationsministeren udpegede "Familieplejebringelser" som særligt fokusområde for Udviklingsstrategien 2013. Ministeren ønskede, at kommunerne skulle have fokus på de muligheder og udfordringer, der er ved i højere grad at anvende familiepleje som led i indsatsen overfor udsatte børn og unge.

En tværkommunal arbejdsgruppe bestående af ledelsesrepræsentanter og fagfolk fra børne- og ungeområderne har i løbet af 2012 analyseret anbringelsesformen, og udarbejdet en række anbefalinger til sikring af fortsat udvikling af kvaliteten, indholdet og kapaciteten på familieplejeområdet.

Arbejdsgruppen fremhæver, at der gode argumenter for at sikre, at de børn og unge der har behov for anbringelse, og som vurderes at kunne profitere af anbringelse i familiepleje, tilbydes denne mulighed. Anbringelse i familiepleje er en god mulighed for at give barnet nye omsorgspersoner og nye udviklingsbetingelser, men at det altid er under forudsætning af, at de rigtige forhold og omstændigheder for anbringelsen er til stede. Arbejdsgruppen anbefaler på den baggrund at området gives ledelses- og ressourcemæssig prioritet.

Arbejdsgruppen har særligt haft fokus på vigtigheden af en målrettet uddannelsesindsats for familieplejekonsulenterne og plejefamilierne. Der opfordres i den forbindelse til at etablere og opretholde et tværkommunalt samarbejde omkring praksisudvikling og uddannelses tilbud på området.

Arbejdsgruppens samlede rapport og alle anbefalinger er publiceret på hjemmesiden www.rammeaftalernord.dk

5.2.2. Hjerneskadeområdet

Temaet "voksne med erhvervet hjerneskade" har været udpeget som tema både i udviklingsstrategi 2012 og 2013. Arbejdet med temaet har resulteret i en række anbefalinger og initiativer, som bl.a. omfatter:

- Fokus på at sikre, at der i Nordjylland er en fælles vision for tilbud til borgere med erhvervet hjerneskade, så kommunerne og Regionen har en fælles forståelse og sprog på området
 - *Status: Fokus på den rehabiliterende indsats og styrkelse af koordinerede helhedsforløb er et fælles og gennemgående træk ved det arbejde, som kommunerne har iværksat. De fleste nordjyske kommuner har ansat hjerneskadekoordinatorer, og flere kommuner arbejder med Voksenudredningsmetoden (VUM) som udredningsværktøj*
- Fokus på at fastholde de specialiserede rehabiliterings- og behandlingstilbud i Nordjylland
 - *Status: Der er som del af udviklingsstrategien tilkendegivet ønske om kommunal overtagelse af Taleinstituttet med henblik på at sikre en fortsat forsyning af de ydelser, som instituttet hidtil har leveret, herunder fra Hjerneskadecentret (de ikke-døgnbaserede fase tre tilbud).*
- Fokus på udfordringerne ved overgangene fra de somatiske behandlingstilbud til de kommunale/regionale rehabiliteringstilbud
 - *Status: der er nedsat en tværsektoriel koordinerings- /styringsgruppe for hhv. børn og voksne med erhvervet hjerneskade. Grupperne skal sikre samarbejdet mellem social- og sundhedsområdet på tværs af kommuner og region*
- Etablering af fælles uddannelsesprogram målrettet nøglepersoner på hjerneskadeområdet i Nordjylland
 - *Status: Det fælles uddannelsesprogram er igangsat og forløber planlagt.*

Arbejdsgruppens analyse og anbefalinger og en nærmere beskrivelse af det iværksatte uddannelsesprogram kan findes på hjemmesiden www.rammeaftalernord.dk.

5.2.3. ADHD/autismeområdet

Autisme- og ADHD-området blev udpeget som temaområde i udviklingsstrategien for både 2012 og 2013, da de kommunale tilbagemeldinger viste et behov for pladser/tilbud indenfor disse områder. De faglige

netværk på hvert af disse områder har på den baggrund arbejdet med at analysere og beskrive udviklingen samt give pejlemærker og anbefalinger til fremtidig styrkelse af områderne.

Arbejdet har udmøntet sig i to rapporter i løbet af 2012, hhv. "Spot på ADHD i Nordjylland" og "Spot på Autisme – status og udvikling på området i Nordjylland".

Der er i begge rapporter gennemført spørgeskemaundersøgelser i de nordjyske kommuner, og for ADHD rapportens vedkommende også i Region Nordjylland. De to rapporter findes på www.rammeaftalernord.dk.

Rapporten vedrørende ADHD området opsummerer, at der er et stigende antal borgere, der diagnosticeres med ADHD, men at der er store forskelle mellem de nordjyske kommuner på antallet af borgere, som får diagnosen. Der kan i rapporten ikke tegnes et entydigt billede af, om der mangler tilbud til målgruppen, men flere kommuner efterspørger tilbud, som kan rumme borgere med ADHD, der samtidig har misbrugsproblematikker eller andre sideproblematikker og/eller er dobbeltdiagnosticerede. Mange peger på, at selvhjælpsgrupper og undervisning i egen sygdom (psykoeducation), vil være oplagte indsatser at fokusere på.

Rapporten vedrørende Autismeområdet opsummerer, at den nordjyske tilbudsvifte til borgere med autismspektrumsforstyrrelser er bred, og at indholdet strækker sig fra vejledning og støtte over midlertidige og/eller længerevarende botilbud til enkeltmandsprojekter.

Det faglige netværk på autismeområdet anbefaler følgende på baggrund af rapporten:

- En styrkelse af det tværkommunale samarbejde på sagsbehandlerniveau
- Mere fokus på (efter-)uddannelse af personale
- Fortsat fokus på fælles kurser og temadage i den nordjyske region.
- Større fokus på behandling og placering i tilbud af dobbeltdiagnosticerede borgere
- Forbedring og udvikling af søgeredskaber til sagsbehandlere

Anbefalingerne er tiltrådt af Den Administrative Styregruppe for socialområdet, og vil således præge den fremadrettede løbende udvikling af områderne.

6. Status for særlige tilbudstyper

Udviklingsstrategien skal give en kort status på udviklingen inden for en række forskellige, særlig tilbudstyper eller initiativer. Fokus i opsamlingerne er på, om der er sket ændringer det forgangne år, der kan have fælles interesse for de nordjyske kommuner.

6.1. Børnehus Nord

I forbindelse med Satspuljeaftalen 2012 blev der nedsat en arbejdsgruppe i regi af Sundhedsstyrelsen som et fælles initiativ mellem Social- og Integrationsministeriet, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Justitsministeriet med henblik på at bidrage til ministeriernes belysning af det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde i sager om overgreb mod børn. Arbejdsgruppen anbefalede, at der skulle etableres en landsdækkende børnehusordning hvor kommunerne i hver region etablerer et børnehus. KKR Nordjylland har besluttet, at Børnehuset i Region Nordjylland skal forankres og drives af Aalborg Kommune.

Lovgivningen vedr. børnehuse angiver, at børnehuse er omfattet af rammeaftalerne. Dvs. at driftskommunen (Aalborg Kommune) har forsyningsforpligtigelse i forhold til de nordjyske kommuner. Særligt for børnehuse er dog, at kommunerne ikke kan stå udenfor børnehussamarbejdet og skal benytte børnehuset i de sager, hvor et barn eller en ung har været udsat for seksuelle eller voldelige overgreb eller hvor der er mistanke herom.

Der udarbejdes i løbet 2013 samarbejdsaftaler med de nordjyske kommuner, Region Nordjylland, Nordjyllands Politikreds og Region Midtjylland (Skejby Sygehus).

Børnehus Nord indskrives i den faglige udviklingsstrategi for 2014 og frem. I lovgivningen angives, at kommunerne skal drøfte børnehusets aktiviteter, drift mv. hvert år i forbindelse med drøftelserne om rammeaftalerne. Der vil i den forbindelse fremover blive vurderet, om der er særlige temaer omkring Børnehus Nord, som er relevante for alle nordjyske kommuner, og som derfor skal tages op i udviklingsstrategien.

6.2. Fælles samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere i Nordjylland

Kommunerne i Nordjylland har, i regi af rammeaftalen, etableret et fælleskommunalt Samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere. Samrådet afgiver vejledende udtalelser til anklagemyndigheden om målgruppen samt sanktionsformer for mennesker med udviklingshæmning, der overtræder loven.

Der er i 2012 ikke modtaget indmeldinger fra samrådet om observationer, der kunne indikere en ændret udvikling på området i 2014.

6.3. Botilbud med over 100 pladser

Det er lovgivningsmæssigt fastlagt, at alle botilbud, der har mere end 100 pladser, skal have en udviklingsplan, som udarbejdes af driftsherren. Det er desuden fastlagt, at der skal ske en årlig opfølgning på udviklingsplanerne, som skal fremgå af udviklingsstrategien.

Der er i Nordjylland kun ét tilbud med over 100 pladser – nemlig Sødisebakke, som har 122 døgnpladser til længere ophold (§ 108), og som drives af Region Nordjylland. Regionen udarbejdede en udviklingsplan for Sødisebakke i 2008, og den årlige opfølgning på denne plan er vedlagt udviklingsstrategien som bilag 3.

6.4. Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

I forbindelse med udarbejdelsen af udviklingsstrategien på det specialiserede social- og undervisningsområde har kommunerne ansvaret for at sikre en indbyrdes koordinering mellem regionerne af de lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger. Der er i 2014 syv landsdækkende tilbud, fem landsdelsdækkende tilbud og otte tilbud med sikrede afdelinger.³

Nedenfor er opsummeret de helt overordnede hovedtendenser omkring kapacitet og belægning samt kommunernes efterspørgsel og behov efter disse typer af tilbud. Tilbuddenes udvikling i forhold til kapacitet, belægning og tendenser i forhold til kommunernes efterspørgsel er beskrevet særskilt for hvert af de tilbud, der i bekendtgørelsen er defineret som henholdsvis lands- og landsdelsdækkende og sikrede afdelinger i bilag 4.

³ To af tilbuddene ligger i Nordjylland, nemlig Center for Døvblindhed og Høretab samt Den Sikrede Institution Kompasset.

6.4.1. Lands- og landsdelsdækkende tilbud

Samlet set har belægningen på de lands- og landsdelsdækkende tilbud været på 94 procent i 2012. Belægningen på tilbuddene svinger dog fra 30 til 141 procent. Samlet forventer driftsherrerne ikke de store forandringer i tilbuddenes kapacitet frem mod 2016. Dog vil to tilbud (Center for Døvblindhed og Høretab og CFD (Center for Døve)) øge antallet af pladser fra 2012 til 2014, mens to tilbud (Center for Høretab og Kofoedsminde) har nedjusteret antallet af pladser i 2013.

Det landsdækkende tilbud Nyborgskolen har haft faldende belægning i en årrække, og Region Syddanmark er i dialog med Ministeriet for Børn og Undervisning om tilbuddets fremtid. De øvrige tilbud forventer på nuværende tidspunkt en uændret kapacitet frem til 2016.

De lands- og landsdelsdækkende tilbud bliver overvejende belagt med borgere fra kommunerne i beliggenhedsregionen eller de omkringliggende regioner.

Gennemgående oplyser kommunerne, at efterspørgslen efter de lands- og landsdelsdækkende tilbud i 2014 vil være uændret.

6.4.2. Sikrede afdelinger

Belægningen på de sikrede afdelinger var i 2012 samlet set på 70 procent, der spændte fra 56 til 89 procent på de enkelte tilbud. Den sikrede afdeling Kompasset, der blev oprettet den 1. september 2012, og havde lav belægning de første måneder. Driftsherrerne for de sikrede afdelinger forudsætter en belægningsprocent på 85 for de sikrede afdelinger.

I 2012 blev der nedlagt 19 sikrede pladser fordelt på fem tilbud drevet af henholdsvis Region Syddanmark, Midtjylland, Sjælland og Hovedstaden. Med den samtidige etablering af Kompasset på 8 pladser blev der samlet set foretaget en nedjustering på 11 pladser.

Pladserne på de sikrede afdelinger bliver primært belagt med borgere fra kommuner i den region, hvor tilbuddet ligger, eller fra omkringliggende regioner. Borgere fra Hovedstadsregionen er dog forholdsvist højt repræsenteret i alle beliggenhedsregioner.

Tilsvarende de lands- og landsdelsdækkende tilbud oplyser landets kommuner, at efterspørgslen efter de sikrede afdelinger i 2014 gennemgående vil være uændret. Flere kommuner på tværs af landet fremhæver i den forbindelse, at det alene er med afsæt i lægehenviisning eller efter domsafsigelse, at der bliver trukket på tilbuddene. Kommunerne oplever det derfor svært at prognosticere på, hvordan henvisnings- og domsmønstre vil være i 2014.